

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ
СЕКТОР ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ И УРБАНИЗАМ

ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ПЛАНИНЕ ЦЕР

- РАНИ ЈАВНИ УВИД -

Београд, јануар 2018. године

УВОД

Приступа се изради Просторног плана подручја посебне намене планине Цер (у даљем тексту: Просторни план), на основу Одлуке о изради Просторног плана („Службени гласник РС” број 78/17) и Одлуке о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана на животну средину („Службени гласник РС”, број 17/17).

Просторни план ће се израђивати у складу са принципима/начелима планирања, коришћења, уређења и заштите простора утврђеним чланом 3. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14 и 145/14) и начелима заштите и одрживог коришћења природних ресурса, вредности и добара утврђених чланом 5. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 – исправка и 14/16) и Закона о културним добрима („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11 – др. закон и 99/11 – др. закон).

Непосредни предмет Просторног плана представљају природне и културне вредности планине Цер и њеног непосредног окружења. Просторни план ће се директно спроводити издавањем локацијских услова односно садржаће детаљну регулациону разраду за планирани спомен комплекс „Цер“ до око 100 ha, а по потреби спроводиће се и плановима детаљне регулације и урбанистичким пројектима у складу са законом, за друге целине дефинисане Просторним планом.

Концептуални оквир планирања, коришћења, уређења и заштите планског подручја заснива се на обезбеђењу услова за заштиту планираног заштићеног подручја планине Цер и изградњу и планско коришћење спомен комплекса „Цер” и његовог непосредног окружења.

Просторни план ће бити заснован на планској, студијској и другој документацији, резултатима досадашњих истраживања и важећим документима у Републици Србији.

Саставни део документације Просторног плана ће чинити и Извештај о Стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину.

1. ОПИС ГРАНИЦА ПЛАНСКОГ ДОКУМЕНТА

Оквирном границом подручја Просторног плана обухваћене су следеће катастарске општине на подручју града Шапца и града Лознице (укупне површине од око 292,3 km²) и то: Бела Река, Петковица, Радовашница, Десић, Двориште и Румска (град Шабац), и Текериш, Трбосиле, Милина, Лешница, Чокешина, Каменица, Јошева, Јадранска Лешница и Ново Село, као и територију насељеног места Доњи Добрић (града Лозница).

Коначна граница обухвата Просторног плана биће дефинисана Нацртом Просторног плана.

2. КРАЋИ ИЗВОД ИЗ ПЛАНСКИХ И РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА

Законом о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10) је утврђено да ће на основу претходних истраживања и валоризације заштите и одрживог коришћења природног наслеђа, бити дефинисан статус, просторни обухват и режими заштите за подручје западне Србије – у коју спада и планина Цер. На основу истраживања и валоризације које је обавио Републички завод за заштиту споменика културе Републике Србије, предложена је листа културних подручја, као и листа споменика који са непосредном околином чине сагледиве културно- пејзажне целине, у које је укључено

и подручје планине Цер. Такође, Просторним планом Републике Србије предвиђено је да је, у области заштите природног наслеђа, приоритетна активност израда просторних планова подручја посебне намене за сва већа заштићена подручја.

Уредбом о утврђивању Регионалног просторног плана Колубарског и Мачванског управног округа („Службени гласник РС”, број 11/15) је планирана заштита планине Цер као природне вредности.

Стратегијом развоја туризма Републике Србије за период од 2016. до 2025. године („Службени гласник РС”, број 98/16) планина Цер је издвојена као кључна вредност (атрактивност) у туристичкој дестинацији Подриње, Лозница и Бања Ковиљача.

3. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА И ОСНОВНИХ ОГРАНИЧЕЊА

Подручје Просторног плана обухвата планину Цер са ширим окружењем. Положај планине правцем североисток-југозапад определио је и генерално пружање подручја Просторног плана. Подручје плана карактерише релативно велика висинска разлика, од 687 m н.в. (врх планине Цер), до свега око 90 m н.в (катастарска општина Петковица), што је определило у великој мери дисециран рељеф са израженим нагибима терена.

У намени простора односно коришћењу земљишта доминирају шуме, шумско земљиште и други вегетацијом обрасти терени на око 170 km² (58,2%), затим пољопривредно земљиште на око 109,1 km² (37,3%), насеља и други антропогено измењени терени у функцији насеља и инфраструктуре на око 12,4 km² (4,2%) док најмању површину заузима водно земљиште на око 0,8 km² (0,3%).

У обухвату плана су следеће посебне намене од значаја за концепцију планских решења:

- Планирано заштићено подручје планине Цер укупне површине од око 80 km²;
- Објекти и простори/околине манастира Радовашница, Петковица и Чокешина (од великог значаја) и спомен костурница у Текеришу, као и осталих културно-историјских вредности (Коњуша, Тројанов град, Косанин град) и др.;
- Подручје планираног инфраструктурног коридора планираног државног пута I реда Шабац - Лозница;
- Подручје коридора државног пута IB реда бр. 26;
- Подручје коридора железничке пруге Шабац-Лозница ;
- Објекти специјалне намене; и др.

Главне посебне намене подручја Просторног плана су заштита природе и културних добара у корелацији са уређењем простора за туризам и рекреацију.

4. ЦИЉЕВИ ИЗРАДЕ ПЛАНА

Циљ израде Просторног плана је утврђивање дугорочне концепције организације, уређења, заштите и коришћења простора планираног заштићеног подручја планине Цер, са спомен комплексом „Цер”. Поред овога циљеви израде Просторног плана су: рационално коришћење и очување природних ресурса; заштита и унапређење животне средине, валоризација комплементарних потенцијала подручја за развој туризма и других делатности, као и просторни, саобраћајни, привредни и други облици интеграције подручја са окружењем.

Општи циљеви заштите, уређења и одрживог развоја планског подручја јесу:

- Обезбеђење трајне и интегрисане заштите природних вредности планине Цер и њихово одрживо коришћење за, презентацију јавности и развој туризма са комплементарним активностима, спорт и рекреацију, едукацију и научна истраживања;
- Обезбеђење просторних услова и планског основа за изградњу спомен комплекса „Цер“ поводом обележавања стогодишњице страдања и победе у Првом светском рату 2014.-2018. година
- Обезбеђење трајне и интегрисане заштите објеката околине мананастира Чокешина (споменик културе од великог значаја) и манастира Радовашница и Петковица, као и осталих културно-историјских вредности, њихово саобраћајно и инфраструктурно уређење и опремање, уз стварање других просторних услова за њихову презентацију јавности;
- јачање регионалног идентитета планског подручја уз просторни развој туризма као приоритетне и кључне функције у развоју планског подручја у целини, уз интегрисање у ширу туристичку регију Подрињско – јадарске дестинације;
- развој свих видова туризма за које постоје потенцијали на подручју Просторног плана: еколошки, верски, авантуристички, рурални и др.

Основни принципи заштите, уређења и одрживог развоја подручја Просторног плана јесу:

- заштита природе, природних вредности, културних добара и животне средине као приоритетне активности са којима ће бити усклађене све друге активности на подручју посебне намене;
- заштита и унапређење животне средине;
- заштита и одрживо коришћење водног, пољопривредног и шумског земљишта, посебно од непланске изградње у будућим зонама II и III степена заштите природе;
- просторно-функционална интегрисаност и усклађен интегрисан развој и заштита природних вредности и културних добара са припадајућим, суседним и осталим јединицама локалне самоуправе у окружењу;
- унапређење туристичко рекреативне инфраструктуре (видиковца, планинарских и шетних стаза, и др);
- унапређење саобраћајне приступачности;
- заштита јавног интереса, јавних добара и добара у општој употреби;
- релативизација конфликта у заштити простора и одрживом развоју локалних заједница.

5. ПЛАНИРАНА ПРЕТЕЖНА НАМЕНА ПОВРШИНА

Узимајући у обзир услове Завода за заштиту природе Србије утврдиће се подручје заштићеног подручја планине Цер са режимима заштите природе, укупне површине од око 80 km² (око 27% подручја Просторног плана). Овај простор чиниће подручје посебне намене у ужем смислу.

У функцији повећања саобраћајне доступности и презентације заштићеног подручја и планираног спомен комплекса извршиће се доградња и реконструкција постојећег ДП ПБ реда број 323 гребеном планине Цер, од манастира Чокешина до укрштања са ДП ПА број 137 (укупне дужине од око 20 km).

Просторним планом ће се детаљном регулационом разрадом обезбедити просторни услови за реализацију Спомен комплекса „Цер“. Урбанистичко-архитектонско решење „Спомен комплекс Цер“ утврдиће се након спровођења поступка јавног конкурса који расписује Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре Републике Србије. Локација комплекса је на шумском земљишту у власништву ЈП „Србија шуме“ (на деловима катастарских парцела бр. 928 у К.О. Двориште и бр. 826/1 К.О. Десић, град Шабац). На основу „Програма за отворени анкетни једностепени анонимни конкурс за урбанистичко-

архитектонско решење Спомен комплекса Цер на Церу“ комплекс би се састојао од спомен обележја у виду стилизованог крста са функцијом видиковца, затим јавних површина испред спомен обележја, документационог центра, едукативног центра, музеја Великог рата; угоститељских и пратећих објеката. Конкурним задатком биће обухваћен и простор у непосредној околини Спомен комплекса на простору који је ограничен постојећом приступном саобраћајницом ДП ШБ реда број 323, викенд-насељем „Водице“, Тројановим градом, црквом Св. Јована Шангајског и Планинарским домом, а имаће функцију повезивања са окружењем у визуелном и функционалном смислу.

6. ОЧЕКИВАНИ ЕФЕКТИ ПЛАНИРАЊА У ПОГЛЕДУ УНАПРЕЂЕЊА НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

Реализација планских решења и пропозиција омогућиће дугорочну, одрживу и интегралну заштиту природних вредности и културних добара уз истовремени развој туризма, и изградњу спортско рекреативне и комуналне инфраструктуре.

Доношењем Просторног плана обезбедиће се: заштита природних вредности планине Цер, изградња спомен комплекса „Цер“, заштита културних добара и њихове непосредне околине, уређење простора за туризам и спортско-рекреативне активности уз одговарајућу пратећу инфраструктуру, унапређење квалитета живљења локалног становништва стимулацијом постојећих и развојем нових делатности (у првом реду туризма и алтернативне сеоске економије) и смернице за институционално-организациону и управно-контролну подршку заштити, уређењу и коришћењу подручја посебне намене.

Институт за архитектуру и урбанизам Србије (ИАУС)

Директор
др Саша Милијић, научни саветник

